

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น อำเภอบ้านค่าย 136 คน อำเภอเมืองระยอง 380 คน อำเภอแกลง 221 คน อำเภอบ้านฉาง 90 คน อำเภอเขาชะเมา 50 คน และอำเภอวังจันทร์ 193 คน รวมทั้งสิ้น 1,070 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง. 2563 : 1 - 3)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดระยอง รวมทั้งสิ้น 283 คน ประกอบด้วย อำเภอบ้านค่าย 36 คน อำเภอเมืองระยอง 101 คน อำเภอแกลง 58 คน อำเภอบ้านฉาง 24 คน อำเภอเขาชะเมา 13 คน และอำเภอวังจันทร์ 51 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเทียบกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยมีเขตการปกครองเป็นชั้นของการสุ่ม จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามรายอำเภอ จังหวัดระยอง พ.ศ.2562
(ข้อมูล ณ วันที่ 1 กันยายน 2563)

เขตการปกครอง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
อำเภอบ้านค่าย	136	36
อำเภอเมืองระยอง	380	101
อำเภอแกลง	221	58
อำเภอบ้านฉาง	90	24
อำเภอเขาชะเมา	50	13
อำเภอวังจันทร์	193	51
รวม	1,070	283

ที่มา : สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระยอง (2563 : 1 - 3)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย และนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967 : 247) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุใน โรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1967 : 247) โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำร่างแบบสอบถามที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่าน ได้ตรวจสอบข้อคำถามว่ามีความถูกต้อง ครบคลุมตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษาที่มีความเหมาะสมแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิจะวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา หรือให้คะแนน -1 เมื่อข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยจะนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 หลังจากนั้น นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้สูงอายุ ในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างค่าคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - Total Correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ปรากฏว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 1 จำนวน 17 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.81 ข้อคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 2 จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 – 0.88 และ ข้อคำถามในแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 – 0.83

5. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202 - 204) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละชุดและทั้งฉบับควรมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 1 จำนวน 17 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.91 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 จำนวน 23 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.95 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.96

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี แล้วจัดส่งไปยังผู้บริหารระดับสูงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง 6 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 283 ฉบับ ได้แก่ อำเภอบ้านค่าย จำนวน 36 ฉบับ เมืองระยอง จำนวน 101 ฉบับ อำเภอกาบัง จำนวน 58 ฉบับ อำเภอบ้านฉาง จำนวน 24 ฉบับ อำเภอเขาชะเมา จำนวน 13 ฉบับ และ อำเภอวังจันทร์ จำนวน 51 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังจากนั้น นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 127)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หลังจากนั้น นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 127)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยองโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2552 : 314 ; อ้างถึงใน ปัทมา กะจะวงษ์. 2560 : 83)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. สร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r_{xy})

สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item – Objective Congruence : IOC) เพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
3. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202 - 204) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสหสัมพันธ์

ทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ จังหวัดระยอง

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบความสามารถในการพยากรณ์ของสมการพยากรณ์

2.1 ทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อตรวจสอบนัยสำคัญของอิทธิพลของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์

2.2 ทดสอบค่าที (t-test) เพื่อตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์